

Magas-Tátrai kavics-collectio.

— 1 ábrával —

Írta: GYÖRFFY ISTVÁN (Szeged).

1930 július 9.—10.-e közötti éjjel a Magas-Tátrában az óriás esőzés úgy megduzzasztotta a *Lersch-villa* (790. m. t. sz. f. m.) mellett elfolyó Schwarzwasser patakot, hogy kiöntött és családi villánk komoly veszedelemben forgott; a lezúduló roppant tömeg kavics hordalék a patak medrét feltöltötte s vízáradattal borította el egész vidékét. Július 13.—14. közt újból kiöntött, újabb köhordalékkal borítva el a partot. Megkapó látvány volt, amikor az első áradat alkalmával a „*Weidau*“-ról lehajtott rókuszi gulya hasig gázolva a tomboló áradatban, bögve, félénken, — fejjel az áradatnak fordúlva, — gázolt át s a bojtárok egyike a hatalmas bika farkába fogódzva tudott csak átjutni az áradaton.

A lehordott kavics tömeget, — a 27 év óta jártam és szeretettel kutattam Tátra rétegeit, — magam előtt látva, jutottam arra a gondolatra, hogy egyetemünk ásvány- és földtani intézete részére összegyűjtöm, egybe állítom. De mivel néhány réteg hiányzott, a *Tscheckengrunden* át le a *Lersch-villához* nem sodorhatta le a víz fekvésüknél fogva, *Barlangliget* mellett és *Rotbaumgrund* völgy alján szedtem össze azokat.

A megfutott utat és niveau különbséget alábbiakban állítom egybe.

A fényképen is láthatólag 16 sor kőzet van a 61 × 130 cm. nagy táblázaton összeállítva.

Alulról felfelé haladva: 16., 15. sorban különböző rétegekből való telérek láthatók (*Lersch-villa* mellől gyűjtve).

14., 13. sor: *granit-félék*. Csupán a „*Weidau*“ elején, a „*Roter Lehm*“ felett levő oldal morenából (I. J. PARTSCH *Die Hohe Tatra zur Eiszeit* 1923 térképét!) származhatik. 7 klm. — A *Tscheckengrunden*-i „*Demeter szikla*“ (v. ö. Prof. V. UHLIG: *Die Geol. des Tatragebirges*, 1897. 1899 térképén és Atlas geologiczny Galicyi. Pas 7 i 8, slup II. i. III. 1:75000) granit szikla egy tömegben áll s igen közel van a Villánkhoz. A veres földpátos gömbök a *Weisseseespitze* tömegből: 1900—2000 m. 10 klm.-ről, a zölde színű kerek golyók a

6. sor: *Gresteni réteg, Pisana homokkő; Siebenbrünnen quelle*-től ered [UHLIG térképén is hiányzik e nagy fal vonulat!] (*Lersch-villa* melletti gyűjtés), 5 klm. 1200 m.

5. sor: *Magas-Tátrai lias-Jura mész; Stierberg* alatt, 6 klm-ről ered (*Lersch-villa* mellett szedve).

4. sor: *Muran mész. Stierberg* alatti vonulatból ered kb. 6 klm. 15—1600 m. (*Lersch villa* melletti gyűjtés).

3. sor: *Chocs dolomit: Stierberg* tetőről kb. 1700 m. 3—4 klm. *Rotbaumgrund* völgyben szedve.

2. sor: *Nummulit conglomeratum. Béla* patakból szedve *Barlang liget* mellett, *Tokarnya*-ról ered és pedig a kisebb szemekből összszecementezett a „*Karl Ludwig Felsen*“-ről 4 klm; a durva szemű a *Tokarnya* csúcsról 4.5 klm.

1. sor: *Szepesi Magurából eredő Felsőeocén és Oligocénkori homokkő. Barlangligeti* gyűjtés; 5 klm-re esik a *Zlebadowy patak* völgye, ha a legközelebbiből ered.

Az Egyet. Barátai Egyes. term. tud. szakosztálya 1931. ápr. 29.-én tartott előadásom alkalmával részletesen kifejtettem, miért van főleg bryologus embernek, de általán oikológiával foglalkozónak is szüksége a kőzetek ismeretére.

A fatáblán összeállítottam gyűjteményt Dr. MIHÁLTZ István ásványtani int. assistens úr fényképezte le (l. melléklet).

Gerölle-Collection aus der Hohen-Tatra

Auszug

Gelegentlich zweier Wolkenbrüche (zwischen den 9.—10. und 13.—14. August d. J. 1930) hat das Schwarzwasser welches neben unserer Villa-LERSCH fließt riesige Gerölle-Mengen herunter geschwemmt. Von diesen habe ich eine Collection zusammengestellt, welche die verschiedenen Schichten beinahe ganz enthält. Einige fehlende Gestein-Arten, als Gerölle (Chocsdolomit, Nummulit-Conglomerat) habe ich unter der „KATZE“ im KOTLINATAL und im ROTBAUMGRUND — Tal gesammelt und die Serie damit ergänzt.

Die Serien zeigen die 1—16 Reihe, rechts mit der Inschrift. Aus dem orig. Texte kann man die Weite (in Klm angegeben) des Herkunftstandortes leicht übernehmen. (Autorreferat.)

- Tomus I. Fasc. 1 : Dr. L. v. *Zombory*: Über die Bestimmung des
 Kötet Füzet 1 : Mercurio— Ions mittels KCl—Lösung nach der
 Fajans'schen Methode. Dr. E. A. *Kocsis*: Beiträge zur Kenntnis
 der Nickelamminkomplexe. Dr. S. v. *Szentpétery*: Gesteinstypen
 aus der Umgebung von Lillafüred (Tafel I.). Dr. v. E. *Lengyel*:
 Der genetische Zusammenhang zwischen den Graniten und
 Gneissen (Tafel II.). Vitéz Dr. *Lengyel* Endre: A primär parallel
 szerkezet keletkezési lehetősége. 5—
- Tomus I. Fasc. 2 : Dr. A. v. *Kiss* und Dr. J. *Bossányi*: Über die
 Kötet Füzet 2 : Neutralsalzwirkung bei den Ionenreaktionen.
 Dr. v. E. *Lengyel*: 3'. 4'. 3'. 4'. 6'. — pentamethoxydiphenilmethan
 — 2 — carbonsäure Kristalle. Dr. S. v. *Szentpétery*: Eruptivserie
 im Savóstale bei Lillafüred (Tafel III.). Dr. v. E. *Lengyel*: Der
 Etnaausbruch im Jahre 1928 und sein Gestein (Tafel IV.). E. R.
Schmidt: Die Eruptivgebiete bei Felsöpulya und Pálhegy (Tafel V.).
 Dr. T. *Széki* und Dr. Elisabeth *Lakos*: Synthese des 2. 4. 5. —
 Trimethoxyphenilalanins. 6—
- Tomus II. Fasc. 1 : T. *Széki*: Studien in der Phtalidreihe. S. v. *Szent-*
 Kötet Füzet 1 : *pétery*: Neuere Beiträge zur Petrologie des
 Lillafüreder Savóstales (Tafel I.). Dr. R. *Uzonyi*: Beiträge zur
 Petrographie des nördlichen Teiles des Börzsönyer Gebirges.
 Dr. E. *Lengyel*; Berichtigung. 5—

MEGJELENT: 1931. MÁJ. 20.

EDITUM 1931. 20. m. V.

SZEGED VÁROSI NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ RT. 31—550.